

УДК 371.023.1

DOI 10.31652/2415-7872-2020-65-81-86

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ НУШ**Островська М. Я.,** orcid.org/0000-0001-8810-3810

У статті розглянуто актуальні проблеми та конкретизацію методів і засобів підготовки творчої особистості майбутніх учителів початкових класів у закладах вищої освіти до реалізації основних завдань Концепції «Нова українська школа», з урахуванням нового Професійного стандарту вчителя та євроінтеграційних устремлень України. Показано, що сучасній початковій школі потрібен учитель із сформованими творчими задатками до освітньої діяльності, який, крім загальних і фахових компетенцій, наукового світогляду, досконало володіє організаційно-педагогічними, моральними та комунікативними компетенціями. Основну увагу зацентовано на особливостях інноваційно-гуманістичної освітньої діяльності закладів вищої освіти педагогічного спрямування в підготовці вчителя нової генерації та ролі дисциплін психолого-педагогічного циклу в системі професійної підготовки майбутніх учителів.

Ключові слова: учитель, Нова українська школа, творча особистість учителя, компетентнісний підхід, компетентність, початкова школа.

PREPARATION OF CREATIVE PERSONALITY CHARACTERISTICS PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN THE CONTEXT OF THE REQUIREMENTS NUSH**Ostrowska M.**

The article considers topical issues and concretization of methods and means of preparation of creative personality of future primary school teachers in higher education institutions to implement the main tasks of the Concept "New Ukrainian School", taking into account the new Professional Standard of Teachers and European integration aspirations of Ukraine. It is shown that the reforms in primary school have led to the development and introduction of new algorithms in educational activities and teacher training in higher education institutions, to work according to new State standards created in the context of the NUSH Concept, whose philosophy is based on generally accepted democratic principles. The main attention is focused on the features of innovative and humanistic educational activities of higher education institutions of pedagogical direction in the training of teachers of the new generation and the role of disciplines of the psychological and pedagogical cycle in the system of professional training of future teachers. An effective solution to this problem is seen in giving priority to the innovation-humanistic component of the educational process and its competence in general secondary education and, in particular, in its primary level. To do this, a modern school needs a teacher with formed creative talents for educational activities. The modern teacher, called to form an innovative educational environment in primary school, he must be familiar with innovative pedagogical technologies and interactive methods of the educational process. In addition to general and professional competencies, scientific worldview, such a teacher must have perfect organizational and pedagogical (formation of pedagogical and psychological tact, the ability to work in the triad "teacher-student-parents"; educational activities to build on the principles of clear organization and consistency in action efficiency in assessment, etc.), moral (honesty, fairness, respect for students, etc.) and communicative (ability to establish contact and listen, show the ability to compromise decisions, etc.) competencies.

Keywords: teacher, New Ukrainian school, creative personality of the teacher, competence approach, competence, primary school.

Увійти в освітній простір Європейського Союзу (ЄС) Україна намагається шляхом запровадження його ідеології, стандартів та структур і при цьому прагне зберегти власну національну основу процесу підготовки вчителів у закладах вищої освіти (ЗВО). У проекції на євроінтеграційну перспективу, відповідні освітні інституції ЄС, рекомендують Україні здійснити в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) наступне [10; 11, с.286]:

- структуру освіти, її мету, зміст, інноваційно-гуманістичну спрямованість та інституційний супровід привести у відповідність із основними положеннями та стандартами Європейського виміру освіти (ЄВО);
- запровадити профільне навчання в ЗЗСО і від знанневої навчально-виховної парадигми перейти до компетентнісної освітньої (для цього потрібно ввести 12-ти річну профільну школу, змінити структуру та реформувати змістову основу освіти, також і початкової);
- сформувати через освіту основи громадянського суспільства (мова йде про ментальність, культуру учнів, студентів, учителів, демократичні основи співіснування полікультурного середовища тощо).

Розпочата в контексті Концепції «Нова українська школа» (НУШ) реформа загальної середньої освіти спонукає ЗВО педагогічного спрямування, не тільки змістити акценти із знанневої до компетентнісної

парадигми, а й до узгодження структури, змісту та стандартів підготовки вчителів із відповідними європейськими інституційними документами.

Питанням підготовки майбутніх учителів до освітньої діяльності в закладах ЗВО присвячені наукові праці Ю. Бабанського, С. Гончаренка, Р. Гуревича, В. Кожевнікова та багатьох інших учених України та зарубіжних країн. Значний внесок у розробку теоретичних основ професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи здійснили такі педагоги-дослідники, як: К. Біницька, А. Ващенко, О. Комар, Н. Ничкало, Л. Сушенцева та інші [1, с.2-3]. Проте питання формування творчої особистості майбутнього вчителя в умовах реформування початкової школи в контексті НУШ та нового Професійного стандарту вчителя, зокрема запровадження сучасних інноваційно-гуманістичних методів навчання в ЗВО, потребують подальших досліджень.

Мета статті – проаналізувати та розкрити зміст удосконалення освітнього процесу та особливостей формування творчої особистості майбутніх учителів початкової школи у ЗВО, відповідно до завдань Концепції НУШ, вимог нового Професійного стандарту вчителя початкової школи та в контексті ЄВО.

У процесі дослідження та підготовці матеріалів статті використанні методи дослідження: аналіз і синтез наукової літератури (для з'ясування основних понять дослідження), систематизація (аналіз та виявлення наукових підходів до вирішення означеної проблеми), теоретичне узагальнення результатів дослідження (для формулювання рекомендацій та висновків). Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дослідження склали інституційні документи, прийняті в Україні на виконання Концепції НУШ.

Для ефективного запровадження Концепції НУШ, МОН України спільно з профільними Інститутами НАПН України, за участі провідних освітян країни, у погодженні з Профспілкою працівників освіти і науки України розроблені й запроваджуються в освітній процес початкової школи нові Стандарти освіти, Державний стандарт початкової освіти та новий Професійний стандарт учителя за професіями «Учитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Учитель закладу загальної середньої освіти», «Учитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» [2;3;7].

Новий Професійний стандарт утілює сучасний підхід до визначення переліку та опису загальних і фахових компетентностей учителя, відповідно до європейських стандартів та ЄВО. До загальних компетентностей увійшли громадянська, соціальна, культурна, лідерська та підприємницька. До переліку професійних компетентностей віднесені: мовно-комунікативна; предметно-методична; інформаційно-цифрова; психологічна; емоційно-етична; педагогічне партнерство; інклюзивна; здоров'язбережувальна; проєктувальна; прогностична; організаційна; оцінювально-аналітична; інноваційна; рефлексивна; здатність до навчання впродовж життя [7]. Професійний стандарт дозволяє вчителям визначати орієнтири власної траєкторії творчого професійного розвитку в контексті компетентнісної парадигми. Крім того, він може стати запобіжником необ'єктивного оцінювання професійних компетентностей учителів під час їхньої атестації, сертифікації та аудиту ЗЗСО зі сторони Державної служби якості освіти.

Передумови реформування освіти. Система української початкової освіти, вибудована в минулому столітті, у рамках знаннєвої парадигми гранично раціоналізована і, як наслідок, із неї вихолощено ефектно-емоційну й гуманістичну складові процесу навчання. Форми, методи, цілі, способи й засоби реалізації змісту освіти, які інституційно оформилися й використовувалися в умовах адміністративно-бюрократичної державної системи, котра будувала індустріальне суспільство, суперечать сьгоднішнім тенденціям, зорієнтованим на компетентнісну освітню парадигму. Проблема полягає в тому, що традиційна школа, орієнтована на передавання знань, умінь і навичок від покоління до покоління, від учителя до учня, не встигає за темпами їхнього нарощування в сучасному швидкозмінному, переповненому інформацією постіндустріальному світі. Традиційна школа недостатньо розвиває критичне мислення та здібності, необхідні учням для того, щоб у глобалізованому та надзвичайно динамічно змінному світі приймати оптимальні рішення щодо свого майбутнього, бути конкурентоспроможними й мобільними суб'єктами на ринку праці. Головними недоліками традиційної системи освіти є породжені нею невміння й небажання дітей активно вчитися, несформованість ціннісного ставлення до власного розвитку, до освіти та соціуму в цілому. Це часто призводило до формування наповненої формальними знаннями, але безпорадної в діях та рішеннях людини, яка опинилася в складних ситуаціях [6].

Ефективне розв'язання цієї проблеми вбачається в наданні пріоритетності інноваційно-гуманістичній складовій освітньому процесу, його компетентнісному спрямуванню в ЗЗСО і, зокрема, в її початковій ланці [5]. Сучасний учитель покликаний формувати інноваційне освітнє середовище в початковій школі. Для цього він має бути обізнаним із інноваційними педагогічними технологіями та інтерактивними методами освітнього процесу. Крім загальних і фахових компетенцій, наукового світогляду, такий учитель має досконало володіти організаційно-педагогічними (сформованість педагогічного та психологічного такту, вміння працювати в тріаді «учитель-учень-батьки»; освітню діяльність будувати на принципах чіткої організованості та послідовності в діях, об'єктивності в оцінюванні тощо), моральними (чесність, справедливість, повага до учнів тощо) та комунікативними (уміння встановлювати контакт та слухати,

проявляти здатність до компромісних рішень, тощо) компетенціями. Наголошуючи на особливій ролі вчителя початкової школи як носія нових знань, усвідомленого ретранслятора створеної попередніми поколіннями інформації, творця та вихователя гуманістичних ідеалів, слід орієнтувати початкову освіту в річище інноваційно-гуманістичної спрямованості освітнього процесу, а діяльність учителя – в творче русло [8;11, с.52-54].

Роль учителя. У такій концептуальній інноваційній освітній схемі вчителі орієнтуються на суб'єкт-суб'єктивну співпрацю з учнями, на застосування особистісно-орієнтовані й діяльнісні моделі навчання. Це вимагає від учителя змістити акценти у своїй освітній діяльності із інформаційної до організаційно-управлінської площини. У першому випадку вчитель відігравав роль «ретранслятора знань», а в другому – організатора освітньої діяльності. Змінюється й модель поведінки учня – від пасивного засвоєння знань, до дослідницько-активної, самостійної та самоосвітньої діяльності, у нього формується готовність до успішної діяльності в реальному житті. Процес учіння наповнюється розвивальною функцією, яка стає інтегрованою характеристикою інноваційного освітнього процесу. Така характеристика має сформуватися в процесі навчання й включає знання, вміння, навички, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості. У такому процесі зростає відповідальність учителя за результати своєї діяльності, він має вміти організовувати і керувати освітніми процесами, проектувати і реалізувати на практиці інноваційні технології, орієнтуючись, перш за все, на розвиток здібностей і критичного мислення учнів, а не тільки на трансляцію знань, умінь і навичок. Тобто, вчитель у реформованій школі покликаний здійснювати освітній процес за законами творчого впливу на учнів та досягати їхнього творчого розвитку.

Творчістю називають продуктивну людську діяльність, у результаті якої створюються нові матеріальні та духовні цінності. Творчість може проявлятися в різних видах діяльності і не залежить від того, яку працю виконує людина: розумову чи фізичну. Найбільш характерною ознакою творчої діяльності є ставлення людини до праці: індивід отримує задоволення від роботи, а в її процесі досягає кращих результатів. Творче ставлення до праці – ознака того, що в процесі її виконання відбуваються зміни і в самій особистості – формуються нові якості, уміння, що в подальшому будуть визначати форми її творчої діяльності.

Загальноприйнятими є такі характеристики творчої праці: новизна, оригінальність продукту творчості (нові ідеї, системи дій, відкриття раніше невідомих закономірностей тощо); перетворення явищ, предметів, процесів діяльності або їхніх образів, чуттєвих чи розумових. Творча діяльність визначається певною структурою мислення, розумового пошуку, передбачає поетапне виконання певних операцій і дій, які спрямовані на досягнення поставленої мети. Алгоритм творчої освітньої діяльності може бути представлений у вигляді чотирьох послідовних етапів [9]. Перший етап – *підготовчий* – здійснюється пошукова робота удосконалення існуючих знань, їхніх застосування щодо проблеми. На цьому етапі формується завдання творчої роботи. Другий етап – *планування* – людина мисленнево проробляє всі необхідні варіанти з метою пошуку шляхів розв'язку проблеми (створення нового продукту), використовує необхідні для цього знання. На цьому етапі важливу роль відіграють інтуїція, фантазія, творча уява. Третій етап – *розробка* – стан емоційного піднесення, натхнення, коли мобілізуються творчі сили особистості й створюється продукт творчості. Четвертий етап – аналіз виконаної роботи, оцінка оригінальності та соціальної значущості, виконаної роботи тощо.

Творчий стиль діяльності вчителя слід вважати важливим показником фахової підготовки сучасного педагога [4;9]. Його доцільно розглядати як складну багатовимірну систему, що інтегровано поєднує в собі мотиваційний, інтелектуальний та емоційно-вольовий компоненти. Поєднання стилю творчої діяльності з інтелектуальними можливостями, дозволяє вчителю активно використовувати в освітній діяльності сукупність таких елементів як: здібність до виявлення й усвідомлення проблеми, самостійність і критичність мислення, творча активність, уміння генерувати ідеї, здатність особистості до оцінних дій та прогнозування тощо. До важливих ознак творчої особистості слід віднести: *творчу спрямованість; високу мотивацію досягнень; розвинений інтелект; сформовані творчі здібності.* Серед останніх слід виділити: критичне мислення, його гнучкість, швидкість, самостійність; готовність пам'яті, здатність бачити і правильно оцінювати проблему, швидкість і точність виконання розумових дій, стійкість уваги, оперативна пам'ять, сформованість логічного мислення, багатство активного словника, швидкість і оригінальність вербальних асоціацій, установка на творче виконання завдань, усвідомлення моменту істини. Важливими також є: розвинена інтуїція, наявність уяви; сформовані вміння: здійснювати ретельний аналіз завдання; усвідомлювати свої можливості для його розв'язання; самостійно планувати основу наступних дій; обґрунтовувати та відстоювати свою думку, позицію.

До сформованих особистісних властивостей творчої людини потрібно віднести: самостійність; активність, наполегливість, незалежність суджень; уміння приймати рішення й нести відповідальність; висока працездатність; здатність до ризику; вироблений творчий стиль діяльності.

Підсумовуючи, можна сказати, щоб діяти творчо, учителю потрібні не тільки знання, уміння, навички, здібності, а й спрямованість на творчість, сформований творчий стиль діяльності, розвинене креативне мислення, відповідний комплекс властивостей особистості тощо.

Саме тому, навчальний план професійної підготовки творчої особистості у ЗВО відводить, у структурі та змісті підготовки майбутнього вчителя початкової школи, основну роль дисциплінам психолого-педагогічного циклу і практиці безпосередньо в школі. Акцент на педагогічних факультетах у ЗВО в усіх напрямках педагогічної підготовки майбутніх учителів робиться на впровадженні у практику навчання нових підходів до організації й використанні сучасних інноваційних педагогічних технологій в освітньому процесі. Компетенції закладаються в освітній процес ЗВО технологіями, змістом освіти, стилем функціонування навчального закладу, взаємодією між викладачем та студентом. Розробляючи й упроваджуючи інноваційні технології в навчальний процес ЗВО, слід активно формувати ставлення студентів до педагогічної роботи: стимулювати мотивацію до дослідницького навчання, розвитку критичного мислення, виробляти прагнення займатися позааудиторною роботою та самосвітою.

Майбутньому вчителю доречно в усіх проявах усвідомити принцип «освіта впродовж усього життя», бо саме в студентські роки створюються необхідні умови «для досягнення успіху в майбутньому» кожному студенту. Розробка державних стандартів вищої педагогічної освіти вимагає відповідного змістовного наповнення всіх рівнів підготовки майбутнього вчителя до творчої освітньої діяльності в початковій школі [9]. За нашими дослідженнями, формування творчої особистості в процесі освітньої діяльності буде ефективним у ЗВО за дотримання певних організаційно-педагогічних умов. До головних потрібно віднести: скерованість освітнього процесу на інтеграцію і проблематизацію змісту освіти; рефлексивну позицію суб'єктів; використання діалогу як форми, суб'єкт – суб'єктної взаємодії; мотивацію до самоосвіти та саморозвитку.

Саме тому викладачі кафедри педагогіки та психології Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці II (ЗУІ ім. Ф. Ракоці II) велику увагу в програмах загальних і спеціальних курсів, в процесі формування загальних і фахових компетенцій майбутніх учителів початкової школи, відводять методам активного навчання, зокрема, з використанням технології тренінгу. Як правило, цю технологію використовують на заняттях, коли активно вирішуються питання закріплення нових знань, умінь, навичок й інших соціальних установок. Цей метод ефективно реалізують через моделювання спеціально створених проблемних ситуацій і творчий пошук шляхів їхнього розв'язання. У процесі тренінгу використовують різні методи й техніки активного навчання, зокрема: імітаційні ігри, аналіз конкретних ситуацій, дискусії на визначену тему тощо. Кінцева мета тренінгу – навчити майбутніх учителів, засвоєні на лекціях і практичних заняттях у ЗВО, знання й навички ефективно й творчо застосовувати в освітньому процесі при роботі з учнями молодшого шкільного віку.

Ефективність тренінгових занять безпосередньо в школі, насамперед залежить від підготовки вчителя та дотримання в класі загальноприйнятих принципів (активність учнів на заняттях, принцип відкритого зворотного зв'язку, довіри в спілкуванні тощо). Роль вчителя (ведучого тренінгу) полягає в залученні всіх учнів до узгодженої активної та творчої спільної роботи, організації ефективної групової діяльності тощо. Принцип зворотнього зв'язку дозволяє учасникам тренінгу отримати можливість дізнатися, як сприймаються їхні ідеї та стиль спілкування іншими, наскільки правильними та логічними є міркування кожного, аналізувати ті чи інші поведінкові реакції учнів. Завдання вчителя полягає і в ретельному контролі за правильно побудованою мовою та висловлюваннями учнів, корекції напрямків та змісту дискусії. Учитель орієнтує учасників тренінгу на творчу, предметну, цілеспрямовану, спільну роботу, на обговорення цікавих для всіх членів групи ідей, на вмінні переходити від оціночних суджень до науково-обґрунтованих висновків, що дозволяє підвищити емоційну включеність і мотивацію до занять.

Так, у процесі вивчення дисципліни «Психологія учнів початкової школи» викладачі кафедри педагогіки і психології ЗУІ ім. Ф. Ракоці II проводить із майбутніми вчителями початкової школи (студентами 3-го курсу) тренінг на тему «Творче та професійне особистісне зростання майбутнього вчителя», в результаті якого досягається усвідомлення кожним учасником своїх професійних і особистісних можливостей, наявності вже сформованих фахових компетенцій, ефективних засобів психолого-педагогічних впливів і поведінки, оволодіння прийомами релаксації та саморегуляції при роботі із групою учнів. Також на заняттях застосовується тренінг «Розвиток креативного мислення», який спрямований на мобілізацію творчих можливостей педагогів, їхньої здатності долати психологічні бар'єри, що виникають у спілкуванні з іншими людьми, розвиток творчого підходу до інноваційної педагогічної діяльності, тренування процесу мислення як чинника креативної поведінки. Використання тренінгу, як методу формування професійної компетентності педагога, сприяє зростанню професійних і особистісних творчих можливостей учителя через відмову від неефективних форм комунікації; засвоєння нових алгоритмів освітньої діяльності; апробацію та закріплення освоєваних нових способів творчої діяльності.

З метою розвитку дослідницьких методів навчання та творчих здібностей доцільним є застосування методу аналізу конкретних ситуацій, який дозволяє майбутнім педагогам на практиці познайомитися з

особливостями інноваційної педагогічної діяльності, логікою творчого освітнього процесу, системою взаємовідносин викладача зі студентами. Мета цього методу – навчити майбутнього вчителя знаходити й аналізувати необхідну інформацію, виявляти ключові проблеми ситуації, вибирати та оцінювати альтернативні шляхи їхнього вирішення, знаходити оптимальний варіант і створювати програму дій. При аналізі конкретної ситуації є можливість поєднати індивідуальну роботу з груповим обговоренням пропозицій, щодо розв'язку проблемної ситуації. Це дозволяє розвивати навички командної роботи, розширювати можливості кожного учасника для вирішення складних педагогічних завдань. Розробка практичних ситуацій відбувається двома шляхами: на основі опису реальних подій або на базі штучно сконструйованих ситуацій. У процесі розв'язку таких складних педагогічних завдань, майбутні вчителі розвивають уміння проектувати власну професійну діяльність, передбачити її наслідки і, що саме головне, у них розвиваються основи творчого критичного мислення [8; 9].

Практика показує, що активному формуванню творчої особистості вчителя сприяє застосування на практичних заняттях методу мозкового штурму. Його основна ідея базується на тому, що критика запропонованих ідей та пропозицій з боку опонентів, може гальмувати процес мислення і творчість загалом. Виходячи з цього, майбутнього вчителя доречно навчити розділяти в часі висування ідей, їхнього обговорення та критичну оцінку. Основні вимоги до мозкового штурму: учасники діляться на групу генераторів і експертів ідей, а умова педагогічного завдання формулюється в загальних рисах. Генератори за визначений учителем час, висувають максимальну кількість різних ідей і гіпотез, доповнюючи та не критикуючи один одного. Експерти ґрунтовно аналізують висунуті гіпотези, оцінюють їх і роблять висновок про їхню цінність. У процесі генерування ідей під час «штурму» доречно використовувати різні прийоми: інверсія (зроби навпаки); аналогія (зроби так, як це зроблено в іншій ситуації); фантазія (запропонуй щось фантастичне). Метод «мозкового штурму» як засіб формування педагогічної майстерності, сприяє активізації творчих здібностей майбутніх учителів, розвиває продуктивність та оригінальність мислення, творчу уяву, рефлексію.

Практика показує, що для навчання майбутніх учителів пошуковим процедурам, культурі рефлексивного мислення доцільно застосовувати метод навчальних дискусій, який дозволяє повною мірою використовувати отриманий досвід у майбутньому. Ефективність застосування дискусії підвищується через високий ступінь компетентності викладача певної дисципліни й достатній рівень знань вирішення подібних проблем у студентів. Дуже важливою для продуктивності дискусій є здатність її учасників до прогнозування наслідків вирішення проблемних ситуацій. Підкреслимо також, що дискусія надає можливості зворотного зв'язку, мотивує до творчої діяльності й перенесення знань і навичок, отриманих в одній галузі, до іншої.

Реформи в початковій школі призвели до розробки й запровадження нових алгоритмів в освітній діяльності та підготовки вчителів у закладах вищої освіти (ЗВО), до роботи за новими Державними стандартами, створеними в контексті Концепції НУШ, філософія яких базується на загальноновизнаних демократичних принципах. Акцент на тому, що в реформованій початковій школі має працювати підготовлений за новими стандартами вчитель, який стане активним провідником профілізації освіти, запровадженню компетентнісної парадигми й наступних суспільних змін. Для досягнення цього, в основу освітнього процесу майбутніх учителів, у навчальні плани та програми всіх загальних і спеціальних курсів ЗВО, відповідно до ЄВО, закладаються об'єктивно існуючі загальні положення й принципи підготовки вчителя до творчої освітньої діяльності.

Висновки. Реформи в початковій школі призвели до розробки й запровадження нових алгоритмів в освітній діяльності та підготовці вчителів у закладах вищої освіти до роботи за новими Державними стандартами, створеними в контексті Концепції НУШ, філософія яких базується на загальноновизнаних демократичних принципах та інноваційно-гуманістичному спрямуванні освітнього процесу. Професійний успіх майбутніх учителів початкової школи (випускників педагогічних спеціальностей закладів вищої освіти) визначається сформованим у ЗВО розумінням суті реформ освіти та готовністю здійснювати освітній процес за принципами нової компетентнісної парадигми. Сучасній початковій школі потрібні фахово підготовлені вчителі, здатні відповідально й творчо працювати в рамках обраної професії, які готові підвищувати свій професійний рівень неперервно та відповідно до вимог часу

Перспективи подальших досліджень убачаємо в виявленні та ефективному запровадженні ефективних форм, методів і засобів формування професійних компетенцій учителя початкової школи. Тільки інноваційно-гуманістичні підходи до освітнього процесу та реалізація компетентнісної парадигми скерують сучасну початкову освіту на формування людини-громадянина, для якої громадянське суспільство стане середовищем, в якому вона сповна зреалізує свої права й свободи, розкриє свої можливості і цим самим усвідомлено буде задовільнити інтереси та потреби суспільства в цілому.

Література

1. Біницька К. М. Тенденції розвитку професійної підготовки майбутніх учителів початкової освіти у країнах Східної Європи: автореф. дис докт. пед. наук: 13.00.01/ Катерина Миколаївна Біницька. – Тернопіль, 2018. – 32 с.

2. Державний стандарт початкової освіти (Постанова КМ України № 87 від 21.02. 2018 р.): Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://polishproject.nus.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/>.
3. Концепція «Нова українська школа»: Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
- Кульчицька О. І. Творчі здібності і особливості їх прояву в дитячому віці / О. І. Кульчицька // Обдарована дитина. – 2000. – № 1. – С. 10–14.
5. Локшина О.І. Розвиток компетентнісного підходу в європейській освіті/ О.І.Локшина // З досвіду управлінської діяльності та методичної роботи. – Київ, 2007. – С.12-22.
6. Островська М.Я. Науково-методичні засади формування критичного мислення в майбутніх учителів початкової школи / М.Я.Островська // Освітні інновації: філософія, психологія, педагогіка: збірник наукових статей у 2 томах. – Суми: ФОП Цьома С.П., 2020. -Т.1. – С.83-87.
7. Професійний стандарт вчителя початкових класів // Реєстр професійних стандартів (Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.12.2020. № 2736).
8. Химинець В.В. Інноваційно-гуманістичне спрямування сучасної освіти / В.В.Химинець // Педагогіка і психологія. – 2010. – № 3.- С.15-24.
9. Химинець О. В. Проблема формування творчої особистості / О.В. Химинець // Науковий вісник УжДУ: Серія «Педагогіка, соціальна робота». – 1998. – В.1. С. 17-22.
10. Eurydice portal: Електронний ресурс. – Режим доступу: http://acea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php.
11. Khymynets Vas. Innovative educational activities/ Vas.Khymynets, J.Holonič, Vol.Khymynets.- USA Fairmont: Academic publishing Fairmont, 2020.- 320 s.

References

1. Bynyska K. M. Tendentsii rozvytku profesiinoi pidhotovky maibutnix uchyteliv pochatkovoї osvity u krainakh Skhidnoi Yevropy: avtoref. dys dokt. ped. nauk: 13.00.01/ Kateryna Mykolaivna Binnytska. – Ternopil, 2018. – 32 s.
2. Derzhavnyi standart pochatkovoї osvity (Postanova KM Ukrainy # 87 vid 21.02. 2018 r.): Elektronnyi resurs. – Rezhym dostupu: <http://polishproject.nus.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/>.
3. Kontseptsiia «Nova ukrainska shkola»: Elektronnyi resurs. – Rezhym dostupu: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
4. Kulchytska O. I. Tvorchi zdibnosti i osoblyvosti yikh proiavu v dytiachomu vitsi / O. I. Kulchytska // Obdarovana dytyna. – 2000. – # 1. – S. 10–14.
5. Lokshyna O.I. Rozvytok kompetentnisnogo pidkhdou v yevropeiskii osviti/ O.I.Lokshyna // Z dosvidu upravlinskoї diialnosti ta metodychnoi roboty. – Kyiv, 2007. – S.12-22.
6. Ostrovska M.Ya. Naukovo-metodychni zasady formuvannia krytychnoho myslennia v maibutnix uchyteliv pochatkovoї shkoly / M.Ya.Ostrovska // Osvitni innovatsii: filosofii, psykholohiia, pedahohika: zbirnyk naukovykh statei u 2 tomakh. – Sumy: FOP Tsoma S.P., 2020. -T.1. – S.83-87.
7. Profesiinyi standart vchytelia pochatkovykh klasiv // Reiestr profesiinykh standartiv (Nakaz Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva vid 23.12.2020. # 2736).
8. Khymynets V.V. Innovatsiino-humanistychno spriamuvannia suchasnoi osvity / V.V.Khymynets // Pedahohika i psykholohiia. – 2010. – # 3.- S.15-24.
9. Khymynets O. V. Problema formuvannia tvorchoi osobystosti / O.V. Khymynets // Naukovyi visnyk UzhDU: Seriiia «Pedahohika, sotsialna robota». – 1998. – V.1. S. 17-22.
10. Eurydice portal: http://acea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php.
11. Khymynets Vas. Innovative educational activities / Vas.Khymynets, J.Holonič, Vol.Khymynets.- USA Fairmont: Academic publishing Fairmont, 2020.- 320 p.

УДК 378.147.091.33-027.22:793/796:[37.091.12.011.3-051

DOI 10.31652/2415-7872-2020-65-86-91

ГЕЙМІФІКАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Мірошник І. В., orcid.org/0000-0001-7600-1112

Стаття присвячена проблемі використання прийому гейміфікації у процесі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, оскільки стрімкий розвиток інформаційної галузі вимагає постійного пошуку ефективних методів і прийомів навчання та їх впровадження у навчальний процес, в тому числі закладу вищої освіти.

Під поняттям гейміфікації розуміють процес, в якому учасники взаємодіють з метою вирішення штучно створеного конфлікту, який визначається чітко встановленими правилами і виражається в кількісному результаті. У статті наведено детальну характеристику прийому гейміфікації, окреслено умови його ефективного використання у процесі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Встановлено, що прийом гейміфікації може